

GERAADPLEEGDE BRONNEN

1.-Archivalia

- Averbode. Archief van de abdij (AAA), I, charters: 101, 102, 103, 115, 128, 129, 130, 131, 137, 138, 139, 897, 2541, 2542.
- AAA.-register 4, 14, 32, 36, 39, 42, 43, 46, 52, 122, 160, 616, 713.
- AAA.- lias 48.
- AAA.- Gremium Averbodiense.
- R.A.Brussel.- Kerkarchief nr.5009: abdiyatlas van Averbode met figuratieve kaarten, dl.2, plaat 111 door C.Lowis (1161-1680).
- R.A.Hasselt.- Abdiyatlas St-Truiden (1700), kadastrale kaart.
- R.A.H.-Brustem Kerkarchief.
- R.A.H.-Brustem Oorkonden nr.1 (52 oorkonden).
- R.AH.-Fonds Brustem.-schepenarchief.
  - 26 gichtenboeken (1512-1796): verkopen, vererving, enz.
  - 42 rolregisters (1519-1794): procesverbalen, conflicten.
- R.A.H.-Fonds Brustem.-registers of cijnsboeken:
  - Hof van Meer 17e eeuw.
  - Hof van Huyn van Amstenrade 16-17e eeuw.
- R.A.H.-Fonds Brustem.-processen.(44 bundels met processen, gemeente-rekeningen en bevolking uit het oude regime).
- R.A.H.-Gemeente Brustem.-nr.78-79.
- R.A.H.-Boek van de St-Jorisgilde nr.114.
- R.A.H.-Gemeente Brustem nr.116-119: gemeenteraadszittingen tussen 1818 en 1830.
- R.A.H.-Gemeente Brustem.-bevolkingsregisters:
  - nr.139 : 1820.
  - nr.140-141: 1840-1856.
  - nr.142-143: 1857-1873.
  - nr.144-145: 1874-1880.
  - nr.146-147: 1881-1890.
- R.A.H.-Kleine familiearchieven nr.200.
- R.A.H.-Fonds Abdij St-Truiden, Miscellanea II, 155.
- R.A.H.-Fonds Oudenbbeezen nr.207.
- R.A.H.-Fonds Brustem.-rekeningen-kerk-1850.
  - nr.59 en 60: karweien, zand, stenen 1851-1852.
- R.A.H.-Fonds Abdij St-Truiden, nr.7014, Manuale, blz.145.
- Stadsarchief St-Truiden.
  - Brustem -bevolkingsregisters 1900.
  - gemeenteraadszittingen.

-2. Afbeeldingen

- 1.-R.A.H.-Fonds kaarten en plans, nr.453:
  - wegennet tussen St-Truiden, Aalst en Brustem met nieuwe steenweg St-Truiden-Luik, 1725.
- 2.-R.A.H.-Fonds kaarten en plans, nr.454:
  - percelenkaart van Brustem met eigenaarsaanduiding, na aanleg van de nieuwe steenweg St-Truiden-Luik,

18e eeuw.

- 3.-R.A.H.-Abdijatlas St-Truiden (1700), kadastrale kaart.
- 4.-Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van generaal Joseph de Ferraris tussen 1771 en 1778.
Origineel in handschrift op schaal 1/11.520. Uitgave in gereduceerde schaal: Limburg: speciale uitgave voor de Stichting Maaslandse Monografieën. (Historische uitgaven Gemeentekrediet van België, reeks in 4°, 2) Brussel, 1976, kaart 150/4 "st tron".
- 5.-L.A. Dupuis,...., reproductie, blad IX-2.L. (Zoutleeuw-Aken), 18e eeuw.
- 6.-R.A.B.-Kerkelijk archief van Brabant, nr.5009: abdijatlas van Averbode met 4 figuratieve kaarten, deel 2, plaat III, dorpskom Brustem door C.Lewis (1661-1680).
- 7.-Afgewerkte definitieve kaartdocumenten van kadastrale oorsprong, niet vervaardigd door de militaire verkenningen, opgemaakt door J.Bonniver, ingenieur-verificateur van het kadaster omstreeks 1839.
Origineel in handschrift op schaal 1.25.000. Fotografische reproductie van het origineel bewaard in het archief van de Topografische Dienst te Delft-Nederland, blad "st-truyen".
- 8.-Hasselt.-Bewaring van het kadaster.
-St-Truiden 11e afdeling: Brustem, primitief percelenplan, omsteeks 1841: Sectie A "St.Truydensveld", opgemeten door landmeter J.A. Lecluyse "schael van 1 tot 2500 ellen".
- 9.-Hasselt.-Provinciaal archief. "Atlas des communications vicinales de la commune de Brusthem", 31 juli 1846.
- 10-Ph.Vander Maelen. carte topographique de la Belgique, 1/20.000, 1846-1854, blad 9.15: St-Trond-Hasselt.
- 11-Ministerie van Oorlog, Topografisch Bureau Delft-Nederland, 1/50.000, blad 61: Maastricht, verkend 1842, gegraveerd 1864, reproductie.
- 12-Maquette van Brustem met torenburcht, door W.Vanvinckenroy. Provinciaal Gallo-Romeins Museum-Tongeren, 1970.
- 13-Abdon Schoofs.-"Brustem in oude prentkaarten", Zaltbommel, 1981.
- 14-Brussel.-Koninklijk Instituut voor hrt Kunstpatrimonium, fotoarchief:
-B 78163: burcht vanaf het zuiden.
-B 78164: burcht vanaf het oosten.
-A 3399: burcht vanaf het zuidwesten-Omstreeks 1940.
- 15-Limburg.-Provinciaal Documentatiecentrum Kasteel Rijkel.
-foto's Achille Thijs-St-Truiden.

-3. Werken over Brustem of waarin Brustem vermeld wordt

3.1.-Algemeen

- 1.-T.Braun en Carton de Wiart.
-"Le Miroir de la Belgique", deel 1, Brussel, 1927.
- 2.-Mathieu Bussels.
-"Brustem voorheen" in Boerengilde Brustem-Ordingen.
Gouden jubileumviering 1896-1946, Brustem, 1946.

- 3.-M.Claes.
-"Dorpsmonografie: Brustem", eindwerk Hoger Rijksinstituut voor Toerisme, Hotelwezen en Voedingsbedrijven, Hasselt, 1978.
- 4.-P.Daniëls.
-"Notices historique sur les communes du Limbourg: Brusthem, Bolderberg" in: Almanach administratif, judiciaire, statistique de la province de Limbourg, jrg. 4, 1871, blz.150-151.
- 5.-G.de Corswarem.
-"Memoire historique sur les anciennes limites et circonscriptions de la province de Limbourg", Brussel, 1857.
- 6.-P.-L.de Saumery.
-"Les délices du pais de Liège ou description des monuments sacrés et profanes", deel 3, Luik, 1743, blz.371-373.
- 7.-E.De Seyn.
-"Geschied- en aardrijkskundig woordenboek der Belgische gemeenten", 2e uitg., deel 1, Turnhout, blz.217.
- 8.-Jan Flamend.
-"Gids voor Groot Sint-Truiden", 3e uitg., St-Truiden, 1980, blz.307-313.
- 9.-J.Gerits.
-"Gids voor Vlaanderen. Toeristische en cultuur-historische encyclopedie van de Vlaamse gemeenten", Antwerpen, 1985, blz.902-903.
- 10-E.Houtman.
-"Brustem" in "Gemeenten van België. Geschiedkundig en administratief-geografisch woordenboek", Brussel, 1980-1981, deel 1, blz.154-155.
- 11-J.Mantelius.
-"Historiae Lossensis libri decem, authore R.Patre Joanne Mantelio....", Luik, 1717, blz.86-88, 109, 123, 129-130.
- 12-S.Vanbrabant.
-"Brustem-Rijkel", eindwerk Hoger Rijksinstituut voor Toerisme, Hotelwezen en Voedingsbedrijven, Hasselt, 1982.
- 13-E.Van Hecke en J.Grauwels.
-"Brustem" in Winkler Prins Encyclopedie van Vlaanderen, deel 1, Brussel, 1972, blz.527-528.
- 14-F.Schlusmans.
-"Brustem-Bouwen door de eeuwen heen", inventaris van het cultuurbezit in België. Architectuur, deel 6, nr.2, provincie Limburg, arr. Hasselt, Gent, 1981, blz.884-894, uitgegeven door het Min. van de Vlaamse Gemeenschap.
- 15-E.Lavigne.
-"Kroniek van de abdij van St-Truiden", deel 1, 628-1138, 1986.
- 16-Willem Driesen.
-"Limburgse referenties 1", 1992, in "Bulletin des Commissions Royales d'Art et d'Archeologie", Brussel, 1862-1942.

3.2.-Aardrijkskunde

- 1.-L.Baeyens.
-"Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Heers 106 W., Gent, 1958.

- 2.-J.Collen.
-"Geografisch-landschappelijke situering van Brustem", in
OLVL, jrg.30, 1975, blz.61-68.
- 3.-J.Jenaer.
-"Stenen zeeëgels" in De Wielewaal, jrg.9, 1942, blz.157.
- 4.-E.Van Ermen, E.VanMingroot, B.Minnen en M.Van der Eycken.
-"Limburg in kaart en prent", Tielt-Weesp, 1985, blz.19,
63.
- 5.-P.Diriken.
-"Water in Haspengouw", 1985, Geogids Blauwe Vogel.

3.3.-Archeologie

- 1.-M.Bauwens-Lesenne.
-"Bibliografisch repertorium van de oudheidkundige vondsten
in Limburg, behoudens Tongeren-Koninksem (vanaf de vroeg-
ste tijden tot de Noormannen).
Oudheidkundige Repertoria, reeks A, 8, Brussel, 1968,
blz.30-32.
- 2.-A.Claassen.
-"Prehistorica curiosa, II, Bijl, hak of ploegkouter, in
Hades, jrg.9, nr.23, 1970, blz.11-16.
- 3.-A.Claassen.
-"Nog enkele vondsten" in Limburg nr.35, 1956, blz.312.
- 4.-A.de Loe.
-"Rapport sur les recherches et les fouilles exécutées par
la Société pendant l'exercice de 1901. La "Tombe" à Brus-
them" in Annales de la Société Royale d'Archéologie de
Bruxelles, deel 16, 1902, blz.13-14.
- 5.-De Ram.
-"Note de M. Guioth sur le tumulus de Brusthem" in Bull. de
l'Académie Royale des Sciences et Belles-Lettres de Bru-
xelles, jrg.13, 1846, deel 1, blz.90-92.
- 6.-F.Hubert.
-"Brustem (Limbourg): rubané final ou Roessen" in Archeolo-
gie, 1971, blz.42.
- 7.-R.Klok en F.Brenders.
-"Reisboek voor Romeins Nederland en België", Haarlem, 1981
- 8.-J.Smeesters.
-"Archeologisch overzicht van het kanton St-Truiden" in
Historische bijdragen opgedragen aan monseigneur Dr.H.
Kesters, St-Truiden, 1971, blz.178.
- 9.-J.Smeesters.
-"Archeologische vondsten te Brustem" in OLVL, jrg.30,
1975, blz.359-366.
- 10-R.Chevallier.
-"Tabula Imperii Romani", Lutetia-Atuatuca-Ulpia Noviomag-
us. Sur la base de la carte internationale du monde à
l'échelle de 1:1.000.000. M 31, Parijs, 1975, blz.57.

3.4. De Romeinse tijd

- 1.-M.Amand en R.Nouwen.
-"Gallo-Romeinse tumuli in de Civitas Tungrorum", publica-

tie van Prov. Gal. Rom. Museum, Tongeren, nr.40.

- 2.-Willy en Marcel Brou.
-"Routes romaines et vertes chaussées en Gaule Belgique",
ed.techniques et scientifiques; rue Borrens 35-43, Bruxelles,
1981, blz.161, 163.
- 3.-G.De Boe.
-"De landelijke bewoning in de Romeinse tijd" in OLVL, nr.
28, 1973, blz.95-98.
- 4.-J.Mertens.
-"Enkele beschouwingen over Limburg in de Romeinse tijd" in
Archaeologia Belgica 75 (1964), blz.26.
- 5.-J.Mertens en A.Despy-Meyer.
-"België in het Romeins tijdvak" Archeologische kaarten van
België, 1968, blz.20-21.

3.5. Het charter van Brustem 1175

- 1.-M.Bussels.
-"Het vrijheidscharter van Brustem" in OLVL, jrg 30, 1975,
blz.13-42.
- 2.-J.Gessler.
-"La charte de Brusthem (1175)" in Bull. de l'Institut Ar-
chéologique Liégeois.
- 3.-J.Gessler.
-"Contribution à l'étude du très ancien droit Liégeois" in
B.I.A.L., jrg.49, 1924, blz.77-94.
- 4.-J.Gessler.
-"Idem" in Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiede-
nis, jrg. 7, 1928, blz.583-594 en jrg.8, 1929, blz.141-144
- 5.-J.Gessler.
-"A propos des chartes de Colmont et de Brusthem" in R.B.
P.H., deel 7, 1928, blz.583-594.
- 6.-A.Hansay.
-"Une édition nouvelle de la charte de Brusthem" in R.B.
P.H. deel 5, 1926, blz.523-529, en deel 8, 1929, blz.134-
140.
- 7.-A.Hansay.
-"Notes critiques pour servir à l'édition et à l'interpre-
tation des chartes de Colmont en de Brusthem" s.l., 1929
in BIAL.
- 8.-A.Hansay.
-"Note sur l'intervention des échevins, des prud'hommes et
des jurés dans les chartes liégeois du 12e siècle" in Ver-
zamelde Opstellen, jrg.6, 1930, blz.9-13.

3.6. Christina de Wonderbare

- 1.-J.Boon.
-"Het spel van Sinte Christina de Wonderbare", Brugge-Brus-
sel-Amsterdam, 1950, 68 blz.
- 2.-Jan-Hendrik Bormans.
-"Het leven van Sinte Christina de Wonderbare".
- 3.-J.Aerts.

- "Is de H. Christina de Wonderbare te St-Truiden of te Brustem geboren?" in Limburg, 1953, blz.99-104.
- 4.-L.Ceyssens.
- "Poging om het leven van Sinte Kerstinne chronologisch te situeren" in Kon.Vl.Academie voor Taal- en letterkunde, 1947, blz.77-94.
- 5.-P.Clerinx.
- "Christina de Wonderbare", Gedenkboek 1150-1950, Leuven, Bibliotheca Alfonsiana, 1950, 111 blz.
- 6.-J.Deschamps.
- "Een Middelnederlandse prozavertaling van de "Vita Sanctae Christinae Mirabilis" van Thomas van Cantimpré" in OLVL, jrg.30, 1975, blz.69-103.
- 7.-J.Dewit.
- "Le lieu de naissance de Ste Christine l'admirable" in L'Ancien Pays de Looz, jrg.12, 1908, blz.45-48.
- 8.-J.Gerits.
- "Christina van St-Truiden, genaamd de Wonderbare, Christina Mirabilis (Brustem of Sint-Truiden, ca. 1150-St-Truiden 6 november 1224).
- 9.-G.Hendrix.
- "Kerstine de Wonderbare als "Praecedenzfall ?" in OLVL, jrg.20, 1965, blz.227-232.
- 10-J.Keunen.
- "Christina van St-Truiden" in Nationaal Biografisch Woordenboek, deel 3, 1968, kol.149-152.
- 11-L.Sourie.
- "Het heilig avontuur van Godelieve, Gudule, Kristina en Lutgardis", Mechelen, 1942, blz.36-77.
- 12-A.Willems.
- "Christina de Wonderbare van Sint-Truiden, ca. 1150-1224" in OLVL, jrg.5, 1950, blz.71-75 en 165-172.
- 13-A.Steenbergen.
- "In het voetspoor van de Wondere Christina" in OLVL, jrg.30, 1975, blz.367-396.
- 14-Jules Frère.
- "Limburgse Volkskunde, 2e reeks, blz.178-180 "Christina".
- 15-H.Wilms.
- "Christina", 1931.
- 16-R.Van Doren.
- "Christine l'Admirable", 1953.
- 17-Marcel Viller.
- "Christine de Saint-Trond, l'Admirable", 1953.
- 18-Michiel Vanacker.
- "De Heilige Kristin de Wonderbare", 1963.
- 19-Christiaen Ouwerx den Jonghen.
- "Het leven van de heilighe maget Christina van S.Truyden, genoemd de Wonderlycke Christina: overgeset uit den latijnschen in onns nederlantsche tale, 1617.

3.7. De heerlijkheid

- 1.-J.Aerts.
- "De plieke macht der Sint-Truidense ambachten" in OLVL,

jrg.6, 1951, blz.173, 175.

- 2.-J.Baerten.
-"Het Graafschap Loon 11e-14e eeuw" in Maaslandse Monografieën, 9, Assen, 1969.
- 3.-J.Behets.
-"De plattelandsgemeente in het Graafschap Loon en het omliggende van de vroege middeleeuwen tot aan de Franse revolutie" in Bokrijks berichten, 10, Bokrijk, 1969.
- 4.-U.Berliere.
-"Suppliques d'Innocent VI (1352-1362): textes et analyses, (Analecta Vaticano-Belgica, 5), Brussel, 1911.
- 5.-S.Bormans.
-"Les seigneuries féodales du Pays de Liège". Table des reliefs, anast. herdr.1871, Brussel, 1981, blz.8-9.
- 6.-S.Bormans.
-"Tables des manuscrits généalogiques du Héraut d'armes Le Fort conservés aux archives de l'Etat à Liège", Luik 1862-1864.
- 7.-Jaak Brouwers.
-"Bolle, de bastaard van Gelinden, stamvader van de heren van Rijkel" in Limburg, jrg.55, 1976, blz.129-142.
- 8.-Jaak Brouwers.
-"Problemen rond een grafsteen van Zepperen" in Limburg, jrg.56, 1977, blz.89-95.
- 9.-S.Bormans.
-"Recueil des ordonnances de la Principauté de Liège", le serie: 794-1505, Brussel, 1878.
- 10-C.Bamps en E.Geraerts.
-"Tableau général des anciennes mesures employées dans les communes de la province de Limbourg avec leur conversion en mesures décimales" in HA-Bull. des Mélophiles (Hassel), jrg.29, 1893, blz.43-64.
- 11-G.Caluwaerts.
-"Loonse muntslag te Brustem" in OLVL, jrg.30, 1975, blz.43-55.
- 12-J.Charles.
-"La ville de Saint-Trond au moyen âge. Des origines à la fin du XIVE siècle".
Bibliothèque de la Faculté de Liège, 173, Parijs, 1965.
- 13-J.Coenen.
-"Limburgsche Oorkonden", Maaseik, 1932-1942.
- 14-J.Coenen.
-"De laatste dagen van het graafschap Loon" in Limburg, deel 9, 1927-28.
- 15-Camille de Borman.
-"Lelivre des fiefs du comté de Looz sous Jean d'Arckel", (1364-1378), Brussel, 1875.
- 16-L.de Crassier.
-"Dictionnaire historique du Limbourg neerlandais de la période féodale à nos jours" in Publi 66 (1930), blz.159-160.
- 17-H.Coppens.
-"Inventaris van het archief van de leenzaal van Kuringen", Brussel, 1976, nrs.735, 945, 955, 1194.
- 18-J.Daris.
-"Notice sur Zepperen" in Notices historique sur les églises du diocèse de Liège, deel 13, Luik, 1887, blz.56.

- 19-L.de Herckenrode.
-"Collection de tombes épitaphes et blasons recueillis dans les églises et couvents de la Hesbaye, auxquels on a joint des notes généalogiques sur plusieurs anciennes familles qui ont habité ou habitent encore ce pays", Gent, 1845.
- 20-F.de Ridder.
-"Twee oude zegels. (Brusthem)" in L'Ancien Pays de Loos, jrg.10, 1906, blz.53-54.
- 21-H.Dessart, e.a.
-"Inventaire à l'histoire de documents relatifs à l'histoire du diocèse de Liège sous le régime des nonces de Cologne (1584-1606), (Analecta Vaticano-Belgica, 2e reeks, Afdeling B: Nunciatuur van Keulen, 2), Brussel, 1957.
- 22-A.Carnoy.
-"Origines des noms des communes de Belgique", 2 delen, Leuven, 1948.
- 23-G.J.de Corswarem.
-"Memoire historique et étymologique sur les noms des anciens habitants, territoires, communes et hameaux de la province de Limbourg", Tongeren, 1863.
- 24-J.Daris.
-"Histoire du Diocèse et de Principauté de Liège pendant le XIII et XIV siècle", Luik, 1891.
- 25-J.Daris.
-"Histoire du Diocèse et de Principauté de Liège pendant le XV siècle", Luik, 1887.
- 26-J.Daris.
-"Notices sur les églises du Diocèse de Liège", deel 4, Luik 18...
- 27-P.Eykhout.
-"Het Limburgse geslacht Lamboy (1300-1900)", Nijmegen, 1982-1987.
- 28-R.Enckels.
-"Nog enkele bijzonderheden over Landwijk" in OLVL, jrg. 13, 1958, blz.78-80.
- 29-A.Fierens.
-"Suppliques d'Urbain V (1362-1370): textes et analyses. (Analecta Vaticano-Belgica 7), Brussel, 1914.
- 30-Francis Goole.
-"Heraldische merkwaardigheden te Brustem" in OLVL, jrg. 30, 1975, blz.125-158.
- 31-Francis Goole.
-"Ons Limburgs archief: Brustem" in De Rode Leeuw, jrg.2, 1970, nr.8, fol.16c, sub.23 en jrg.3, 1971, nr.1, fol.17c.
- 32-M.Goyens.
-"Enige processen over het leen "De Nachtegaal" te Kortembosch" in OLVL, jrg.3, 1948, blz.33-37.
- 33-W.Jappe Albertts.
-"Geschiedenis van de beide Limburgen", Maaslandse Monografieën, 15, Assen, 1974, blz.69, 109.
- 34-P.Lefevre.
-"Documents relatifs à la gestion d'Arnould de Tuldel" in Analecta Praemonstratensia, deel 31, 1955, blz.319.
- 35-J.Lyna.
-"Wanneer kwam het ambt Montenaken in het bezit van de Luikse kerk?" (1338-1347) in OLVL, jrg.1, 1946, blz.170-172.
- 36-J.Lyna.

- "De gemeente in het graafschap Loon" in Verzamelde Opstellen, jrg.14, 1938, blz.219-262.
- 37-J.Lyna.
- "Het heldentijdperk van onze schuttersgilden" in Verzamelde Opstellen, jrg.15, 1939, blz.269-285.
- 38-J.Lyna.
- "De territoriale gerechtshoven" in Verzamelde Opstellen, deel 14, 1941, blz.66-67.
- 39-J.Lyna.
- "De verstikking van het Loons nationaliteitsgevoel" in De Maasgouw, jrg.67, 1948, blz.65-69.
- 40-J.Lyna.
- "Het graafschap Loon", Politieke en sociale overzichtelijke geschiedenis, Beringen, 1956.
- 41-J.Grauwels.
- "Het Loons leenregister van Arnold van Hornes (1379-1389)" in OLVL, jrg.33, 1978, blz.93.
- 42-J.Grauwels.
- "Het Loons leenregister van Jan van Beieren (1390-1413)" in OLVL, jrg.36, 1981, blz.5-149.
- 43-A.Hansay.
- "La crenée générale du pays de Liège en 1470 et le dénombrement des feux" in Bull. de la Commission Royale d'Histoire, 1902, deel 71, blz.67-106.
- 44-A.Hansay.
- "Les fiefs du comté de Loos sous Englebert de la Marck (1361-1364)" in Handelingen van de Kon. Com. voor Geschiedenis, deel 74, 1905, blz.133-178.
- 45-J.Mansion.
- "De voornaamste bestanddelen der Vlaamse plaatsnamen", Brussel, 1935.
- 46-A.G.Mathijs.
- "Een en ander over de lakennijverheid in de Middeleeuwen te St-Truiden" in Limburg, deel 35, 1956, blz.190-192.
- 47-J.Molemans.
- "Intern- en externlokaliserende voorzetsels bij Limburgse toponiemen-Naamkunde", deel 4, 1972, blz.163-208.
- 48-A.Mullenders.
- "Manuscrits Le Fort", deel 1, Luik, 1982, blz.71-76.
- 49-"Munt in Limburg", Kunst en Oudheden in Limburg, 26, St-Truiden, 1981, blz.55-56.
- 50.-P.Neve.
- "Het Rijkskamergerecht en de Nederlanden. Competentie, territoire, archieven" in Maaslandse Monografieën, 14, Assen, 1972, blz.327-521.
- 51-C.Piot.
- "Cartulaire de l'abbaye de Saint-Trond", 2 delen, Brussel, 1870.
- 52-E.Poncelet.
- "Les feudataires de la principauté de Liège sous Englebert de la Marck", Brussel, 1948.
- 53-E.Poncelet.
- "Le livre des fiefs de l'église de Liège sous Adolphe de la Marck" (1313-1344), Brussel, 1898, blz.XL.
- 54-F.Oediger.
- "Landes- und Gerichtsarchive van Juelich-Berg, Kleve-Mark, Loers und Geldern. Bestandsuebersichten....", Das Staatarchiv Duesseldorf und seine Bestaende, 1, Siegburg,

1957, blz.63.

55-R.Surrure.

- "Brusthem, la numismatique d'Arnould VIII, comte de Loos (1280-1323) et de Chiny (1299-1315) à propos de ce nouvel atelier monétaire" in Bull. Mensuel de Numismatique et d'Archéologie, 1885-1886, blz.69-70.

56-F.Straven.

- "Inventaire analytique et chronologique des archives de la Ville de Saint-Trond", 6 delen, St-Truiden 1886-1895.

57-E.Reusens.

- "Matricule de l'Université de Louvain (1426_30 août 1453), deel 1, Brussel, 1903.

58-Th.Sevens.

- "Limburgers op het slagveld van Groeninge", Limburgs Jaarboek, deel 4, 1895-96, blz.106.

59-Henri Van den Berch.

- "Recueil d'Épithaphes de Henri Van den Berch (1640-1666)", Société des Bibliophiles Liègeois, Luik, 1928.

60-J.Van den Gheyn en E.Bacha.

- "Catalogue des manuscrits de la bibliothèque royale de Belgique", deel 9: Histoire de Belgique (histoire particulière): Flandre, Hainaut, Liège, Limbourg, Luxembourg et Namur, Brussel, 1909.

61-A.Verkooren.

- "Inventaire des chartes et cartulaires des duchés de Brabant et de Limbourg et des Pays d'Outre-Meuse", Chartes originales et cartulaires (1404-1415), deel 3, Brussel, 1976.

62-L.P.van den Bergh.

- "Oorkondenboek van Holland en Zeeland tot het einde van het Hollands huis (1299)", deel 1, Amsterdam, 1866.

63-H.Van Neuss.

- "Les plus anciens registres du comté de Loos", APL., jrg. 3, 1898, blz.9.

64-R.Ulens.

- "La cour de justice de Verte", Leodium, deel 21, 1928, blz.51-52.

65-R.Ulens.

- "Hoe ver staan we met onze kennis over de wording en de ontwikkeling van het graafschap Loon?" in Limburg, deel 16, juni 1935, blz.229-234.

66-Jaak Brouwers.

- "De Heren van Brustem" in OLVL, 1988.

67-Vraagbak 10 - OLVL, jrg.1, 1946, aflev.4, omslag.

- "Halfheer van Gulik".

68-Vraagbak 11 - OLVL, jrg.2, 1947, aflev.4, omslag.

- "Metheer = medeheer, vb. Brustem"

69-K.J.TH.Janssen de Limpens.

- "Leen- en laathoven in de Maaslandse territoria voor 1795", Maastricht, 1974.

70-J.Lyna.

- "De cijnshoven in het graafschap Loon" in Limburg, deel 10, 1928-29, blz.81-86.

71-Frank Decat.

- "Brustem in de middeleeuwen", 1984-85, 47 blz.

72-Dr.J.Baerten.

- "De kaart van het Graafschap Loon ca.1300" in Limburg,

jrg.44, 1965, nr.9-10 (sept-okt), blz.193, 219.

73-A.Remans.

- "Rond de slag der Guldesporen 1302 en Limburg" in Limburg, jrg.31, juli 1952, nr.7, blz.135: "Herman van Brustem".

74-Dr.J.Grauwels.

- "Limburgse volkstellingen uit de 18de eeuw" in Limburg, jrg.36, okt.1957, blz.267-269 en blz.285-290.

75-Joseph Moors.

- "De oorkondentaal in Belgisch- Limburg, van circa 1350 tot 1400", blz.86-95.

76-C.de Borman en E.Poncelet.

- "Oeuvres de Jacques de Hemricourt", deel II-"Le miroir des nobles de Hesbaye", Brussel, 1925, blz.21.

3.8. De wegen

1.-Jaak Brouwers.

- "De tol op de Steenweg Luik-St-Truiden (18e-19e eeuw)" in Limburg, jrg.41, 1962 jan-feb., blz.1-22.

2.-Jaak Brouwers.

- "Het weggeld op de heerstraten Hoei-Hasselt en Luik-St-Truiden (16e-17e eeuw)" in Limburg, jrg.42, 1963, blz.20-30.

3.-Jaak Brouwers.

- "De Bascule van Gelinden op de Steenweg Luik-St-Truiden" in Limburg, jrg.40, 1961, blz.196-203.

4.-Drival.

- "Le voyageur dans les Pays-Bas autrichiens", tome 2, blz.367, Amsterdam 1782.

5.-Crousse.

- "Etude sur les voies de communication de l'ancien pays de Liège durant de moyen-âge et la periode moderne" in Bull. de la Société Belge de Géographie, 4e annee (188), blz.261.

6.-Genicot.

- "Histoire des routes belges depuis 1704" in Collection Nationale, 8e serie, nr.89 (1948), blz.9.

3.9. Burcht en kasteel

1.-J.Bleus.

- "7500 jaar bouwkunst in Limburg", Genk, 1984, blz.83-84.

2.-Antwerpse gids.

- "De burcht van Brustem blijft behouden", jrg.7, 10 maart 1950, blz.6.

3.-Burchtwacht Brustem.

- Folder over de burcht, Brustem 1988.

4.-M.A.Buyle.

- "Brustem" in Het groot kastelenboek van België-Burchten en hoevekastelen, Brussel, 1976, blz.73.

5.-A.Claassen.

- "De torenburcht van Brustem" in OLVL, jrg.30, 1975, blz.57-59.

- 6.-A.Claassen.
-"Van mottoren tot kasteel", Publicaties van het Provinciaal Gallo-Romeins Museum te Tongeren, 14, Tongeren, 1970, blz.51-53.
- 7.-E.Dupae en R.Vanhaeren.
-"Inrichtings- en beheersplan van de burchtheuvel en omgeving te Brustem", Rapport Limburgse Intercommunale voor Milieubeheer (LIM), Hasselt, 1986, 40 blz.
- 8.-Willem Driesen.
-"Brustem, grensburcht en Loonse vrijheid", 1988.
- 9.-A.Dusar.
-"Beknopte beschrijving van de gerangschikte monumenten en landschappen op het grondgebied van de provincie Limburg" in De Tijdspiegel, jrg.25, 1970, blz.8.
- 10-A.Geers.
-"Naar de Loonse hoogteburchten" in De Autotoerist, jrg.26, 1973 en de Toerist, jrg.53, 1973, nr.7, blz.279.
- 11-Koning Boudewijnstichting.
-"Brustem, burchtsite", Monumentenzorg ieder zorg. Verenigingen zetten zich in voor monumenten. Programma 1988-89, Brussel, 1988, blz.16-17.
- 12-L.Raskin.
-"Inventaris van de Limburgse kastelen" in De Tijdspiegel, jrg.26, 1971, nr.3.
- 13-S.Wilsens.
-"Kastelen in Limburg", Hasselt, 1970, blz.10-11.
- 14-P.Saintenoy.
-Artikel over architect Josse Schadde, in Biographie Nationale, deel 21, Brussel, 1911-13, kol.558-564.
- 15-K.Sironval.
-"Het burchtcomplex van Brustem", Studie ter herwaardering van de site, 1986.
- 16-M.Vancauteran.
-"Burchten en grafelijke versterkingen in Limburg", Eindrapport BTK-project Provinciale Dienst voor het Kunstpatrimonium, Borgloon-Rijkel, 1987.
- 17-Jozef Van Overstraeten.
-"Ons toeristisch patrimonium" in De Toerist, jrg.50, 1970, nr.3, blz.68.
- 18-Vraagbak 11L, in OLVL, jrg.2, 1947, omslag, aflev.1
"Borchgraeff = slotvoogd, vb. Brustem".
- 19-Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Bestuur voor Monumenten en Landschappen, dossier 0363/6104: op 28 feb. 1956 werden beschermd als monument de "oude slottoren" en als landschap het geheel gevormd door oude slottoren en omgeving, namelijk plaats waar een slot stond, samen met de wallen errond"
- 20-J.de Borchgrave d'Altena.
-"Notes pour servir à l'étude des oeuvres d'art du Limbourg" in Bull. de la Société d'Art et d'Histoire du Diocèse de Liège, deel 43, 1963, blz.97-98.
- 21-Claude Gaier.
-"Art et organisation militaires dans la principauté de Liège et dans la comté de Looz au Moyen-Age", 1968.
- 22-M.Van Hemelrijck.
-"De Vlaamse krijgswetenschap".
- 23-Frans Doperé en William Ubregts.
-"Het donjon in Vlaanderen".

- 24-J.De Meulemeester.
-"De motte van Brustem" in *Archaeologia Mediaevalis* 12 (1989), blz.30-31.
- 25-Acta Archaeologica Lovaniensia Monographiae 3, 1991.

3.10. Kerk en kapel

- 1.-"D'aerme sieckenen t' ontfanghen ende te dienen."
-Ziekenzorg en verzorgingsinstellingen in St-Truiden. Tentoonstellingscatalogus, St-Truiden, 1984, blz.19-21.
- 2.-Jaak Brouwers.
-"Bouw van een nieuwe kerk in Brustem in 1769" in *Limburg*, jrg.67, 1988, blz.11-13.
- 3.-Mathieu Bussels.
-"Kunstenars en ambachtslieden van de 18de eeuw in dienst van de abdij te St-Truiden" in *OLVL*, jrg.16, 1961, blz.233
- 4.-J.Frère.
-"De St-Joriskapel; 't kapelleke van den Spikboom" in *Maandelijks Bulletin der Vereeniging tot Behoud van Natuur- en Stedenschoon*, jrg.9, 1930, blz.73-74.
- 5.-Jan Gerits.
-"Goudleer te Brustem" in *Ons Heem*, jrg.29, 1975, nr.1, blz.17.
- 6.-Jan Gerits.
-"De St-Laurentiuskerk van Brustem en haar kunstpatrimonium in de late middeleeuwen" in *OLVL*, jrg.30, 1975, blz.105-124.
- 7.-Jan Gerits.
-"Brustem. Ijzeren hekwerk in de kerk (17e en 18e eeuw)" in *Ons Heem*, jrg.29, 1975, nr.263, blz.74-75.
- 8.-Jan Gerits.
-"De St-Laurentiuskerk te Brustem ten tijde van pastoor Delien (1654-1674)" in *Historische bijdragen ter nagedachtenis van Gerard Heynen*, St-Truiden, 1984, blz.175-182.
- 9.-J.Paquay.
-"Pouillé de l'ancien diocèse de Liège en 1497", Tongeren, 1908.
- 10-C.B.De Ridder.
-"Pouillé du diocèse de Liège (1558): archidiaconé de la Hesbaye (doy. St-Trond)" in *Analectes pour servir à l'histoire ecclésiastique de Belgique*, deel 1, 1864, blz.250-298, 446-474.
- 11-G.Slechten.
-"Necrologium Monasterii S.Mariae Sanctique Johannis Baptistae in Averbode Ordinis Praemonstratensis", Scherpenheuvel-Zichem.
- 12-L.Gevelers.
-"Norbertijnen afkomstig uit Limburg" in *L'Ancien Pays de Loos*, jrg.17, 1913, blz.2-3.
- 13-P.Hilarion Thans.
-"Limburgse schrijvers uit de Franciskaanse Orde: Jan van Brustem" in *Limburg*, deel 20, 1938-39, blz.38-39.
- 14-Etienne Van Caster en Roland Op de Beeck.
-"De grafkunst in Belgisch-Limburg. Vloerzerken en -platen met persoonsvoorstellingen (13 tot 17de eeuw)" in *Maaslandse Monografieën*, Assen, 1981, 228 blz.

- 15-Herwig Ooms.
 -"Onze Lieve Vrouw in Limburg", 1959, 246 blz.
- 16-Mark Laenen.
 -Prov. Openluchtmuseum Bokrijk", Tielt-Lannoo, 1989.
- 17-B.Geukens.
 -"Fotorepertorium van het meubilair van de Belgische bedehuizen" (Provincie Limburg. Kanton St-Truiden), Brussel-St-Truiden, 1977, blz.25-26.
- 18-G.Heynen en H.Kesters.
 -"Historisch overzicht" in Een keuze uit het kerkelijk kunstbezit van de parochies van Groot-St-Truiden. (Kunst en Oudheden in Limburg, 19), St-Truiden, 1977, blz.9.
- 19-A.Kempeneers.
 -"La maison des Bogards à Zepperen et la chapelle de Natenbampst sous Brusthem" in Publications de la Société Historique et Archéologique dans le Limbourg, jrg.2, 1865, blz.105-125.
- 20-J.Paquay.
 -"De oude parochielijsten der provincie Limburg", Luik, 1923, blz.12-13.
- 21-A.Reemans.
 -"Klokken van Limburg" in Limburg, 1962, blz.256-258; 1963, blz.52-57, 192-196; 1964, blz.25-29, 145-148.
- 22-Guill.Simenon.
 -"Les consécérations d'églises au diocèse de Liège dans la seconde moitié du XVIIIe siècle" in Leodium, jrg.12, 1913, blz.80.
- 23-Guill.Simenon.
 -"Visitations archidiaconales archidiaconatus Hasbaniae in dioecesi Leodiensi" (1613-1763), Luik, 1939, blz.110-116
- 24-J.Timmers.
 -"De kunst van het Maasland...", 1971, blz.100.
- 25-R.A.H., Parochieregisters, Brustem. III, 1697.
 -"Nomina communicantium: naam van man, vrouw, kinderen en dienstpersoneel; vermelding van de inwonenden".
- 26-R.A.H., Parochieregisters, Brustem. IV, 1700, 1709.
 -"Nomina parochianorum: naam van man, vrouw, oudere kinderen en dienstpersoneel; vermelding van het aantal kleine kinderen per gezin".
- 27-R.A.H., Parochieregisters, Brustem, reg. 94, fol. 240-242.
 -"Liste der inwoonders van Brusthem uyteengelegen in de langtide over de twee uren persoeeneelyck door den pastoor van huys tot huys opgeschreven".
 Hoofdgeld: naam van man, vrouw, kinderen en dienstpersoneel; beroep, aantal paarden per woning; ouderdom van allen. (opgeschreven door pastoor L.de Vandenesse.)
- 28-J.M.Pardon en F.Goole.
 -"Généalogie de la Famille Rega", (1962).
- 29-J.M.Pardon en F.Goole.
 -Généalogie de la Famille Berwouts", (1961).
- 30-Tijdschrift L'Intermédiaire, jrg.12, nv.1957, blz.286-316: genealogie Moens.
- 31-Jan Gerits.
 -"Zwervend langs Averbodes bouwkundig erfgoed", Averbode, 1974, blz.8-9.
- 32-F.Schlusmans.
 -"Brustem-Bouwen door de eeuwen heen". Inventaris van het cultuurbezit in België. Architectuur, 6n, provincie Lim-

burg, arr. Hasselt. Gent, 1981, blz.884-894.

33-I.Janssens.

- "De pastorieën gebouwd door de abdij van Averbode van circa 1650 tot 1725. Licentiaatsverhandeling K.U.Leuven, 1983.

3.11. Gebouwen en objecten

1.-L.Blomme.

- "De Norbertijnenabdij te Averbode", Averbode, 1920, blz. 334.

2.-Mathieu Bussels.

- "De komp van Brustem (1548)" in OLVL, jrg.1, 1946, blz. 112.

3.-J.Coomans.

- "Averbodes bouwkundig erfgoed in de provincie Limburg: kerken en pastorieën". Toeristische beschouwingen en gegevens. Eindwerk Hoger Rijksinstituut voor Toerisme, Hotelwezen en Voedingsbedrijven, Hasselt, 1975, blz.51, 52, 94, 95.

4.-M.Driessen.

- "Perrons in het Land van Loon" in De Tijdspiegel, jrg.34, 1979, nr.1.

5.-M.Driessen.

- "Zonnewijzers in Limburg". Voorlopige inventaris van de zonnewijzers in beide Limburgen, Herk-de-Stad, 1979, blz. 63-64.

6.-D.Everaerts, e.a.

- "Inleiding tot industriële archeologie in de dorpen Aalst, Brustem, Engelmanshoven, Gelinden, Groot-Gelmen, Ordingen en Zepperen". Hoger Rijksinstituut voor Toerisme, Hotelwezen en Voedingsbedrijven, Hasselt, 1984.

7.-J.Grauwels.

- "Repertorium van de Limburgse molens (1807-1850)" in Limburg, nr.55, 1976, blz.181.

8.-J.Lyna.

- "Over het plaatsen van grensstenen (16de eeuw)" in OLVL, jrg.1, 1946, blz.169.

9.-"Molens". Historiek-Techniek (Zuid-Limburg). Werkgroep Molenzorg Zuid-Limburg, 1983, blz.40.

10-Molens in St-Truiden, Gingelom, Borgloon. Werkgroep Molenzorg Zuid-Limburg, Tongeren, 1983.

11-"De schuttersteen te Brustem" in Maandelijksch Bulletin der Vereeniging tot Behoud van Natuur- en Stedenschoen, jrg.5, 1926, blz.186.

12-Werner Smet-Herman Holemans.

- "Limburgse windmolens", blz.37.

3.12. Gildeleven

1.-A.Hansay.

- "La gilde de Notre-Dame à Brusthem en 1320 et la juridiction des mesures à Brusthem au XVIIIe siècle" in Bull. de

- la Section scientifique et littéraire de la Société des Mélophiles de Hasselt, jrg.40, 1910, blz.23-33.
- 2.-E.Houtman en R.Jorissen.
-"De oud-Limburgse schuttersgilden" (tentoonstellingscatalogoog), Hasselt.
  - 3.-R.Jorissen.
-"Schuttersgilden te Brustem" in OLVL, jrg.30, 1975, blz. 291-306.
  - 4.-J.Tenbosch.
-"Eenige aantekeningen over de gulde of gilde van Onze Lieve Vrouw van Brusthem", in L'Ancien Pays de Looz, jrg. 12, 1908, blz.6-7.

3.13. Volksleven oud en nieuw regime

- 1.-H.Baillien.
-"Inventaris van het fonds Luc Breules de Tiecken, neergelegd in het Stadsarchief van Tongeren", Tongeren, 1981, deel 2.
- 2.-S.Balou.
-"Les sources de l'histoire de Liège au moyen-âge", Etude critique. Brussel, 1982, herdruk 1903 (Jan van Brustem).
- 3.-Jaak Brouwers.
-"Moordaanslag te Sint-Truiden door een bende uit Aalst op de schout van Brustem in 1763" in Limburg, nr.37, 1958, blz.214-218.
- 4.-Mathieu Bussels.
-"Kroniek van Brustem. (1798)" in OLVL, jrg.10, 1955, blz. 18-20.
- 5.-J.Coenen.
-"Jan de Wilde van Kessenich" in Limburgsche bijdragen, jrg.7, 1909.
- 6.-Camille de Borman.
-"Chronique de l'abbaye de Saint-Trond", Luik, 1872-1877, deel 1.
- 7.-C.De Clercq.
-"Twee pastoors van Brustem tijdens de Franse tijd" in Limburg, 34, 1955, blz.209-211.
- 8.-F.De Ridder.
-"Aantekeningen over Buvingen, Borlo, Aalst en Brusthem (1608-1612)" in L'Ancien Pays de Looz, jrg.13, 1909, blz.14.
- 9.-J.Frère.
-"t Advent luiden te Brusthem" in Maandelijks Bull. der Vereeniging tot Behoud van Natuur- en Stedenschoon, jrg. 9, 1930, blz.38-39.
- 10-Eddy Valgaerts en Luk Machiels.
-"De Keltische erfenis. Riten en symbolen in het volksge-loof", Gent, 1992, 314 blz.
- 11-G.Hansotte.
-"Inventaire des archives de la famille De Lannoy-Cler-vaux", Brussel, 1969.
- 12-Gerard Heynen.
-"Onderzoek naar de demografische toestand van Aalst, Brustem en Ordingen in 1576 en 1470" in OLVL, jrg.30, 1975, blz.177-192.

- 13-A.Hoebaert.
 -"Joannes van Brustem, minderbroeder-kroniekschrijver, +1549" in OLVL, jrg.1, 1946, blz.180-182.
- 14-E.Houtman en J.Molemans.
 -"Cijnsregister van het Bruyninxhof te Brustem (1300)", Tekstkritische uitgave en toelichting in OLVL, jrg.30, 1975, blz.239-282.
- 15-H.V.
 -"Het idyllische dorpje Brustem" in Het Laatste Nieuws, jrg.54, 16 feb.1941, blz.5.
- 16-Jacques.
 -"Bijdrage tot de geschiedenis van de parochie Hechtel" in OLVL, jrg.16, 1961, blz.393.
- 17-H.Kesters.
 -"Over cijns, landpacht en erfrente in de 15de-16de eeuw te Brustem, Aalst en Ordingen" in OLVL, jrg.30, 1975, blz.307-334.
- 18-E.Lavigne.
 -"Kroniek van de abdij van St-Truiden", vertaling van de "Gesta abbatum Trudonensium" met annotaties van Prof. Dr. W.Jappe Alberts, deel 1: 628-1138, (Maaslandse Monografieën, 43) Assen-Maastricht, 1986.
- 19-Kamiel Stevaux.
 -"Een tweede kroniek van Brustem" in OLVL, jrg.12, 1957, blz.103-123.
- 20-L.Van den Branden.
 -"Jan Steels" in OLVL, jrg.30, 1975, blz.471-475.
- 21-A.Van Dijck.
 -"Varia uit Zepperen" (15de eeuw) in Limburg, 38, 1959, blz.120-122.
- 22-V.S.
 -"In memoriam Georges de Tilloux" in OLVL, jrg.8, 1953.
- 23-W.Wintmolders.
 -"Doopsels te Kozen in de "Beloken Tijd" (1798-1803)" in De Vlaamse Stam, jrg.8, 1972, nr.7, blz.451-461.
- 24-Sylvain Balou.
 -"Jean de Brusthem" uit Mélanges Godefroid Kurth, blz.242-254.
- 25-Jules Frère.
 -"Van knechten en meiden uit Brustem" in Limburg, 35, 1956, blz.182-184.
- 26-R.A.H.-Gemeente Brustem, reg.94, fol.240-242.
 Schouwgeld: 134 schouwen.

3.14. Slag van Brustem in 1467

- 1.-Henry Ballien.
 -"Brieven over de slag van Brustem en zijn nasleep" in OLVL, jrg.30, 1975, blz.9-10.
- 2.-D.Brouwers.
 -"Mémoires de Jean, sire de Haynin et de Louvignies 1465-1477", 2 delen, (Société des Bibliophiles Liègeois, 37), Luik 1905-1906.
- 3.-H.Carton de Wiart.
 -"La journée de Brusthem" in Revue générale, deel 80, 1904, blz.626-649. Uit "La cité ardente".

- 4.-J.Coenen.
-"De slag van Brusthem" in Limburgse Bijdragen, jrg.7, 1908, blz.37-54.
- 5.-Camille de Borman.
-"Cronique d'Adrien d'Oudenbosch", Luik, 1902.
- 6.-F.Decat, A.Detrez en D.Hanson.
-"Brustem 1467. Een middeleeuws veldslag aan de vooravond van de moderne tijden" (tentoonstellingscatalogoog) Sint-Truiden, 1988.
- 7.-J.Diegerick.
-"Documents concernant la bataille de Brusthem et la reddition des villes de Saint-Trond, de Tongres et de Liège (1467)" in Bull. de la Société Scientifique et Littéraire du Limbourg, deel 5, 1862, blz.357-371.
- 8.-C.Gaier.
-"Art et organisation militaires dans la principauté de Liège et dans le comté de Loos au Moyen-Age", Brussel, 1958, blz.342-348.
- 9.-C.Gaier.
-"Grandes batailles de l'histoire liégeoise au Moyen-Age", Luik, 1980.
- 10-P.Henrard.
-"Les campagnes de Charles-le Téméraire contre les Liègeois 1465-1468" in Annales de l'Academie royale d'Archéologie de Belgique, jrg.23, 1867, blz.581-678.
- 11-R.Jennes.
-"De slag bij Brustem 28 oktober 1467" in OLVL, jrg.30, 1975, blz.283-290.
- 12-J.Pals.
-"Van bange oorlogsdagen op het einde van de 15de eeuw" in De Zuiderkempfen, jrg.7, 1930, blz.33-49.
- 13-A.Pirotte.
-"Brusthem ou Liègeois et Bourguignons", Luik, 1851.
- 14-Achille Thijs.
-"De Brustheimpoerte", deel 1 van "Doorheen het aloude St-Truiden", St-Truiden, 1959.
- 15-Vraagbak in OLVL, jrg.6, 1951, blz.63. Massagraf te Gutschoven na slag van Brustem?"
- 16-Jan Paquay.
-"Kroniek der Luikse oorlogen uit de XVe eeuw" in Verslagen en mededelingen der Kon. Vlaamse Academie voor Taal en Letterkunde, 1928, blz.212-213.
- 17-P.Lefèvre.
-"Documents relatifs aux dégâts causés à l'abbaye d'Averbo-de et à ses propriétés au cours des guerres du XVe siècle" in Analecta Praemonstratensia, XLI, 1965, blz.35-78.

3.15. Taal

- 1.-J.Molemans.
-"Brustem, toponymisch doorgelicht" in OLVL, jrg.30, 1975, blz.335-358.
- 2.-"Opschrift" in 't Daghet in den Oosten, jrg.9, 1893, blz.16
- 3.-A.Stevens.
-"Het Oostgetelands en de Truierlandse dialecten van Brustem, Aalst en Ordningen" in OLVL, jrg.30, 1975, blz.435-470

- 4.-L.Swerts.
-"Limburgs letterkundig lexicon in topologische volgorde",
Herk-de-Stad, 1981, blz.33.
- 5.-J.Tenbosch.
-"Afleiding en betekenis van den dorpsnaam Brustem" in
L'Ancien Pays de Loos, jrg.12, 1908, blz.13.

3.16. Drie Gezusters

- 1.-M.Coens.
-"Recensie H.Van de Weerd, G.V.Lux en J.Cordie i.v.m. de
Drie Gezusters" in Analecta Bollandiana, deel 62, 1944,
blz.286-289.
- 2.-J.Cordie.
-"De eeredienst der Drie Gezusters" in Volkskunde, jrg.3,
1943, blz.48-59.
- 3.-J.Daenen.
-"Levensschets der drij heilige maagden Bertilia, Eutropia
en Genoveva, vermaard onder den naam De Drij Gezusters",
St-Truiden, 1882.
- 4.-Jules Frère.
-"De bedevaart naar de drie gezusters" in Volkskunde, jrg.
31, 1926, blz.10-15.
- 5.-Jules Frère.
-"Limburgse volkskunde", deel 2, Hasselt, 1928, blz.52-56
- 6.-L.Gelders.
-"De bedevaart van de 3 gezusters en hun moeder en het
toeristisch aspect ervan". Eindwerk HR. voor Toerisme,
Hotelwezen en Voedingsbedrijven, Hasselt, 1979.
- 7.-A.Harou.
-"De drij maagdekens" in Ons Volksleven, jrg.6, 1894, blz.
74-75.
- 8.-P.Lambrechts.
-"Bedevaart naar de drie gezusters Bertilia, Eutropia en
Genoveva", Hasselt, 1874, 32 blz.
- 9.-H.Van de Weerd.
-"De eeredienst der Drie Gezusters" in Verzamelde Opstel-
len, jrg.14, 1939, blz.291-321.
- 10-F.Zand.
-"Ziekte van Brustem, wangeloof" in Ons Volksleven, jrg.6,
1894, blz.113-114.
- 11-"Leven der drij heiligen Bertilia, Eutropea en Genoveva
bijzonderlijk vereerd te Brustem, Rijkel en Zepperen",
getrokken uit de Kleine Bollandisten, 1895.
- 12.-A.G.B.Schayes.
-"Essai hist. sur les usages, les croyances... des Belges
anc. et mod.", Leuven, 1834, blz.237.
- 13-Hock.
-"Croyances", deel I, blz.35.
- 14-Mgr.Kesters.
-"Leuvense Bijdragen", 1925, XVII (1e aflevering).
- 15-J.Chalon.
-"Fétiches, Idoles et Amulettes", 1918.

3.17. Nieuw regime

- 1.-Frank Mulleners.
-"De eerste steenlegging van de steenweg Tongeren-St-Truiden 1817", blz.231-237.
- 2.-"Harmonies en fanfares in Limburg", 1986, 159 blz.
- 3.-Herman Holemans en Werner Smet.
-"Limburgse windmolens in heden en verleden", 1981.
- 4.-Theodoor Sevens.
-"Acht dagen in Limburg" in "Mengelingen" 4, 27 blz., 1899.
- 5.-Kamiel Stevaux.
-"Jean-Leonard Coelmont, agent municipal en maire te Brustem" in OLVL, jrg.30, 1975, blz.397-434.
- 6.-M.Tisseron en De Quincy.
-"Généalogie de la maison des barons de Pitteurs de Budingen, de Pitteurs-Hiégaerts".
- 7.-Jan Grauwels.
-"De samenvoeging der gemeenten in Limburg (1800-1829)" in OLVL, jrg.19, 1964, blz.126.
- 8.-J.Hannes.
-"Provincie Limburg 1842-1844". Uitgave van kadastrale statistieken, (Publicaties van het Belgisch Centrum voor Landelijke Geschiedenis, 33), Brussel-Leuven, 1973, blz. 110-113.
- 9.-F.Holemans.
-"Le saint Curé de Thildonk: J.L.M.Lambertz (1785-1869: une gloire du clergé belge", Brussel, 1926.
- 10-E.Houtman.
-"Het gemeentebestuur van Brustem van de 18de tot de 20ste eeuw" in OLVL, jrg.30, 1975, blz.193-236.
- 11-"Oorlogsboek van het Davidsfonds". Een en ander over de Duitschers in de omschrijving der afdeelingen, 1914-18, deel 2, Brugge, 1920, blz.51.
- 12-Achille Delwiche.
-"Op enkele afstand van de Stapelpoerte", 1983.
- 13-Frank Decat.
-"Brustem in de Middeleeuwen", 1984-85, 47 blz.
- 14-Joseph Moors.
-"De oorkondentaal in Belgisch-Limburg van circa 1350-1400" 1952, 518 blz.
- 15-Em.Vliebergh en Rob.Ulens.
-"La population agricole de la Hesbaye au XIX siècle" in Academie royale de Belgique, 2e reeks, 5, 1909-11, 550 blz
- 16-Ceulemans.
-"Quelques renseignements sur les voies de communication dans le Limbourg" in Bull. de la Société chorale et littéraire des Mélophiles de Hasselt, 7e volume, 1871, blz.106.
- 17-Malherbe.
-"De l'état des routes dans le pays de Liège depuis les temps les plus reculées jusqu'a nos jours" in Mémoires de la Société libre d'Emulation de Liège. Nouvelle Série, tome I (1872), blz.76.

3.18. Wereldoorlog I

- 1.-M.Gerstmans.
-"De oorlogsdagen in augustus 1914 te St-Truiden. De belevenissen van een brancardier", St-Truiden: Van West, 1965, sprokkelmaand, 126 blz.
- 2.-Aug.Swennen.
-"De Duitsers in Limburg 1914-18", St-Truiden, Patria, 1921, 89 blz.
- 3.-G.Beirens.
-"Bibliotheekgids van België", deel 5: provincie Limburg, Brussel, 1974.-Archief- en bibliotheekwezen in België: Gidsen, 1.
- 4.-Remacluskring Zepperen.
-"Zepperen in Twee Grote Oorlogen", Zepperen, 1994, 344 blz
- 5.-Achille Thijs.
-"9 augustus 1914: rampzalige 60e verjaardag voor St-Truiden" in Koerier, aug 1974, blz.10.
- 6.-A.Peteau.
-"Aperçu historique sur les mouvements et opérations des corps et divisions de cavalerie en liaison avec les armées 1914-1918", deel 1, 1914.
- 7.-Tasnier en R.Van Overstraeten.
-"La Belgique et la Guerre", 3, "Les opérations militaires", Brussel, 1926, blz.66-97: 3. "L'Armée belge sur la Gette", blz.88: Un escadron de guides envoyé en reconnaissance vers Looz était attaqué par de l'infanterie et en grande partie détruit.
- 8.-A.Beckers en H.Noblesse.
-"Monographie der gemeente Sint-Truiden. Oorlogsgebeurtenissen 1 augustus 1914-11 november 1918", blz.17-18: Slag van de Senselberg. Stadsarchief St-Truiden, dossier 547/25.
- 9.-"L'Alumniste" (blad van de paters assumptionisten), jrg. 14, nr.77, dec.1936-jan.1937, blz.292.
"Hemelvaart", jrg.16, dec 1936-jan. 1937, nr.82, blz.305-311.

3.19 Wereldoorlog II

- 1.-M.De Boeck.
-"De Duitse nachtjacht 1941-1944". Studie van de basis Sint-Truiden in het kader van de luchtoperaties in het Westen. Eindverhandeling Koninklijke Militaire School, Brussel, 1984.
- 2.-Gids van de militaire basis Brustem (Saffraanberg), s.d., s.l. (R.A.H. O 133, B.
- 3.-G.R.
-"L'école technique de l'aviation militaire belge de Saffraanberg" in Conquête de l'air, 1 nov. 1946, blz.1-2.
- 4.-R.De Paepe.
-"Sociologische doorlichting van St-Truiden en omgeving, subgewest binnen de streek Zuid-Limburg". Probleemstellen-

- de benadering van de participatieproblematiek tussen een stad en haar hinterland alsmede de kansen op schaalvergroting. Licentiaatsverhandeling K.U.Leuven, 1971.
- 5.-L.Jorissen.
-"De gemeentelijke en provinciale regieën en inetrcommuna-
les van Limburg", Verhandeling, Economische Hogeschool
Limburg, Hasselt, 1972.
  - 6.-L.Lombard.
-"Combattants du Front Intérieur", Luik, 1945.
  - 7.-Aurelius Mertens.
-"De spookvlieger van Brustem", Haarlem, s.d. 1956, 60
blz., Eykenhof.
  - 8.-Ruilverkaveling Brustem 29.12.1987. Nationale Landmaat-
schappij. Prov. Dienst Ruilverkaveling 1987.
  - 9.-Saffraenberg, institut des arts et métiers de notre aviati-
on" in Nation belge, jrg.29, 9 okt.1946, blz.3.
  - 10-"De Technische School van het vliegwezen te Saffraenberg"
in Leger, jrg.2, 1947, nr.7.
  - 11-J.Van de Weerd.
-"Brustem stapt feestelijk maar zelfbewust in de fusie St-
Truiden" in Levend Land, jrg.6, 1977, nr.6, blz.4-6.
  - 12-Marc De Boeck, e.a.
-"11 BAT.squadron story", Sart Dames Avelines, 1988, 36
blz.
  - 13-J.P.Pulinx.
-"Van Spit tot F-104.-Geschiedenis van de Belgische Lucht-
macht na de Tweede Wereldoorlog", St-Truiden-Van West,
1968, 120 blz.
  - 14-Cynrik De Decker en Jean-Louis Roba.
-"Mei 1940 boven België. De luchtstrijd tijdens de Acht-
tiendaagse Veldtocht" (België in oorlog 2), Erembodegem,
1993.
  - 15-Frank Decat.
-"Sint-Truiden van de vroegste tijden tot heden. Een histo-
risch overzicht", St-Truiden, 1994, blz.80-83.
  - 16-Ron Putz.
-"Duel in de wolken. De luchtoorlog in de gevarendriehoek
Roermond-Luik-Aken", Amsterdam, 1994, blz.195-218.
  - 17-H.Van Bever.
-"Oorlog in de lucht", 1976, blz.81.
  - 18-Wim Boffin.
-"Wij waren jong, maar..." deel I.
"Wij waren jong, maar..." deel II.
Oorlog in Z.W.-Limburg.
  - 19-Christiaan Vanhee en Peter Celis.
-"De Vliegbasis van St-Truiden 1941-1945". Vinnige valken.
Vlammende bliksems.